

GONDOK és eredmények

A SOPRONI KÖNYVTÁRI ALBIZOTTSÁGRÓL

A soproni járási könyvtár, a járási tanács ellenőrzése alá tartozik, emellett azonban szoros kapcsolatban áll a városi tanáccsal is. A városi tanács népművelési állandó bizottsága mellett könyvtári albizottság is működik. Az albizottság elnöke egy városi tanácstag, tagjai a Sopronban működő könyvtárak vezetői, a szakmai titkár szerepét a járási könyvtár vezetője tölti be, tudományos munkatársa pedig a bányamérnöki kar könyvtár-vezetője. Az albizottság segítségével rendezték meg az ünnepi könyvvetet, részt vettek a járási könyvtár által rendezett szakmai tanfolyam ellenőrzésében, előkészítettek néhány apróbb rendezvényt. Az albizottság most egy sokszorosított tájékoztató kiadására készül a városban működő könyvtárakkal kapcsolatos tudnivalókról, utána összeállítják a város könyvtárainak központi folyóirat-címjegyzékét. Az albizottság minden ülését más-más könyvtárban tartja, így alkalom nyílik a közvetlen tapasztalatok kicserélésére is.

De nemcsak az albizottságon keresztül tartja a kapcsolatot a járási könyvtár a városi tanáccsal. A könyvtár vezetője gyakran készít írásbeli tájékoztatásokat a városi népművelési osztály számára és személyesen is állandó összeköttetésben áll velük. A városi tanács rendszeres anyagi támogatást — sajnos — nem nyújt a járási könyvtárnak, azonban minden lehető módon segíti a munkáját. A városi kultúrház épületében igen szép helyiségekben helyezte el a járási könyvtárat és most a kultúrház nagyarányú átalakítása alkalmával új, nagy olvasótermet ad a könyvtárnak és be is rendezi számukra.

Az albizottság munkájának eredménye az is, hogy a járási könyvtár kapcsolata a város többi könyvtárával igen jó. A két egyetemi könyvtár (bányamérnöki és erdőmérnöki kar) jelentős támogatást ad a kisebb könyvtárak munkájához. A bányamérnöki könyvtár vezetője állandó kapcsolatban áll a járási könyvtár munkatársaival. A város könyvtárai közül jelentős még a Berzsenyi gimnázium könyvtára és a Liszt Ferenc Városi Múzeum könyvtára.

Mindkét könyvtár hozzáférhető a város dolgozói számára is. Ezeken kívül még néhány iskolai könyvtár és kb. 50—60 üzemi szakszervezeti könyvtár működik Sopronban, többnyire társadalmi munkában dolgozó könyvtárossal. Csak két-három nagyobb üzem rendelkezik főhivatású könyvtárossal. A járási könyvtár segítsége leginkább a kis könyvtárakban érvényesül, mert állandóan látogatják, támogatják ezeket a kisebb könyvtárakat. Számukra színvonalas szakmai tanfolyamot is rendeztek az elmúlt oktatási évadban, a tanfolyam végeztével 16 könyvtáros kapott bizonyítványt. A vizsgák elnökségében és ellenőrzésében részt vett a városi tanács is és a tudományos könyvtárak munkatársai is, akik elismeréssel nyilatkoztak a járási könyvtár oktató tevékenységéről.

Körtés Júlia

AZ OLVASÓK NEVELÉSÉRŐL

Volt egy olyan nőolvasónk, akit a legtöbb könyvtáros szívesebben látna a könyvtártól távol. Ritkán vitt könyvet, de még ritkábban hozta vissza, ha visszahozta, gyakran piszkos és rongyos volt a könyv. Mindenáron szorgalmas, pontos, rendes olvasót szerettünk volna nevelni belőle, de ez nagyon nehezen ment. Eleinte egyéni beszélgetéssel próbálkoztam, majd szigorúan megbüntettük. 20—30 forint késedelmi díjat is fizettünk. Később a faliújságban is megbíráltuk, a taggyűlés és az üzemi bizottság elé is elkerült az ügye, eredmény azonban alig mutatkozott. Más módszert is megpróbáltunk: valahányszor könyvért jött, dicsérimi kezdem valamelyik jelenlevő jó olvasót a pontosságáért, rendszeretetéért. Ebből neki is értenie kellett volna, de sajnos, nem így történt.

Egy alkalommal a SZOT-tól járt nálunk valaki, az olvasókról érdeklődött. Hirtelen ötlettel az éppen jelenlevő rossz olvasónkat kezdem dicsérni és sok jót mondtam róla. Nem lehet lenni azt a meglepett arcot, amit a mi hanyag olvasónk vágott. Nem szólt semmit, csak nagyot nyelt. Nemsokára olvasónk egyre sűrűbben tért be a könyvtárba, egyre kevesebb hibát követett el, lassan egyik

legszorgalmasabb és legpontosabb kölcsönzőnk lett. Később nevetve mesélte nekünk, hogy milyen lelkiismeretfurdalása volt az alaptalan dicséret miatt és elhatározta, hogy a meg nem érdemelt, de előlegezett bizalmat meg fogja hálálni. Valóban teljesen megváltozott, azóta is több új olvasót szerzett könyvtárunknak. Ez azt bizonyítja, hogy minden olvasót más és más módszerrel kell nevelni, s bevált receptek helyett gyakran új és új módokat kell a könyvtárosnak ki találnia.

Nánási Tibor

SAJÁT KÖNYVKÖTŐT A MEGYEI KÖNYVTÁRAKNAK

A Baranya Megyei Könyvtárban több mint négyezer könyv fekszik hasznavehetetlenül, mert kötésük elrongyolódott. Természetesen a legjobban propagált, legkeresettebb, tehát a legfontosabb könyvekről van szó. Javításuk állandóan folyik, számuk mégis egyre nő. Mi ennek az oka?

Vizsgáljuk meg a karbantartás anyagi lehetőségeit egyetlen félév viszonylatában. 1954 első és második negyedévében összesen 36 ezer forint állt a könyvtár rendelkezésére e célra. Ebből az összegből — egy könyv kötését 25 forinttal, egy folyóiratét 50 forinttal számítva — 1200 könyv és 100 folyóiratkötet bekötése volt fedezhető.

Ugyanezen idő alatt a könyvforgalom kerekén 350 ezer kötetre rúgott. Ha a megrongálódott könyvek számát csak 1 százalékban állapítjuk meg, azaz 3500 kötetben, akkor kiderül, hogy a rendelkezésre állott összeg a szükséges javítások felének elvégzésére sem volt elég. A helyzet azóta súlyosbodott, mert az e célra fordítható költségvetési keret időközben a felénél kevesebbre csökkent, ugyanakkor a könyvforgalom félévi átlaga 350 ezerről kerekén 500 ezerre emelkedett. Nyilvánvaló, hogy egyre több fontos könyv fog a forgalomból kiesni.

A javíttatási költségek fenti számvetése arra a két esetre vonatkozik, amikor a munkát idegen könyvkötő kapja meg: vagy állami vállalat, vagy magánvállalkozó. Az állami vállalat sem határidőt, sem árajánlatot nem ad, megrendelés csak nagyobb tételben fogad el, ezért hetekig kell gyűjteni a sérült könyveket, újabb néhány hét maga a javítás, tehát ha egy könyv javításra kerül is, az adminisztrációs munkákat is számítva, egy-másfél havi időmunkai kíséssel kell számolni, — a jelenlegi körülmények közt elkerülhetetlen végle-

ges, vagy bizonytalanul hosszú tartamú kiesésről most nem beszélve.

Mindezért a könyvtár az illetékes szervektől állandó könyvkötő alkalmazására kért engedélyt: státuszt, s a következő számvetéssel támogatta a kérelmet:

Egy állandó, státuszbeli könyvkötő teljesítménye egy félév szűken számított 140 munkanapján — naponta átlag 17 könyv bekötését számítva — 2300 könyv, illetve folyóirat volna. Ugyanezért a munkáért idegen könyvkötővel végeztetve 65 ezer forintba kerülne. Mibe kerül ezzel szemben a státuszbeli könyvkötő alkalmazása és munkája?

Fizetése (havi 1200 Ft) . . .	7 200 Ft
Géphasználat (havi 200 Ft)	1 200 Ft
Anyag	10 000 Ft

Összesen: 18 400 Ft

Ezt az összeget kerekítsük ki üzemeltetési, SZTK stb. költségek beleszámításával 25 ezer forintra: ennyibe kerülne 2300 kötet bekötése — szembeállítva az idegen könyvkötőnek fizetendő 65 ezer forinttal (amelyre különben sincs fedezet).

Az állandó könyvkötő alkalmazása mellett szól az is, hogy a kisebb mértékben sérült könyveket azonnal megjavíthatná, s így megelőzhető volna a további, súlyosabb rongálódás — ugyanez idegen könyvkötővel bajosan végeztethető el. Megtakarítást jelentene különböző könyvtári kellékek (dobozok, kartonok, dekoráció stb.) házi készítése is.

A könyvtár kérése eddig nem teljesült.

Erdemes volna a megyei könyvtárak e téren szerzett tapasztalatait összegszerű kimutatásban összefoglalni és kiszámítani, vajon az észszerű gazdálkodás követelményeit mi elégíti ki jobban: meggyenként egy státuszban megtakarítása-e, vagy külső könyvkötők mellőzése?

L. O.

EGY FALUSI KÖNYVTÁR HARCÁ A ZUGKÖNYVTÁRAK ELLEN

Könyvtárunknak, a rábacsanaki népkönyvtárnak már 1953-ban 313 olvasója volt és a havi kölcsönzések száma az 500 kötet fölé emelkedett. Azonban nem elégedtünk meg a mennyiségi eredményekkel, a könyvtári munkát minden területen meg akartuk javítani. Észrevettük, hogy régi olvasóink közül többen elmaradtak a könyvtárból: Ki kellett derítenünk, miért nem olvasnak, vagy ha ol-

vasnak — mert ez valószínű volt —, honnan veszik a könyvet. Az iskola adta az ötletet az elinduláshoz. Az iskolában ellenőrizni tudjuk a gyermekek olvasmányait. Minden iskolás gyermek a felső tagozatban már vezet olvasási naplót és az irodalmi szakköri órán beszámol az előző hét olvasmányairól. Nemsokára érdekes dolgok derültek ki az olvasmányok ellenőrzésénél. A könyvtári nyilvántartás szerint minden tanuló elolvasta az előírt könyveket, de a beszámoló alkalmával néhány adós maradt a válaszokkal. Kérdéseimre azután kiderült, hogy olvasnak, de nem könyvtári könyvet. Az is kiderült, hogy a könyveket az »intéző úrtól« kapták. Komolyan utánanéztünk a könyvforrásoknak, s valóban több ilyen »intéző urat« is találtunk a faluban, akik a könyvtárból kimaradt olvasóimkat bőségesen ellátták »lelki táplálékkal«. Az iskolás gyermekek adataiból összeállítottam a zugkönyvek címeit és terjesztőinek adatait. Az iskolában aránylag könnyen ment ennek a mételtynek a kiirtása, a felnőttek körében azonban sokkal iasabbban mutatkozott munkánk eredménye. A vezetésem alatt működő 14 tagú irodalmi kör, amelynek tagjai mind komoly, 35—50 év közötti parasztemberek, adott a legtöbb segítséget munkánkhoz. Ők gyűjtötték össze a legtöbb idegen könyvet, derítették fel a zugkölsönzőket. A ponyva- és selejtirodalom 8 terjesztője között 5 társadalmilag »deklarált« elem volt. Miután lelepleztük őket, rövidesen megszűnt tevékenységük, tapasztalatunk szerint sikerült községünkben a ponyvák olvasását és terjesztését kiküszöbölni.

Varga József

A KECELI OLVASÓKÖRÖKRŐL

Az elmúlt télen az Irodalmi Újságban figyelemmel kísértem a »Rossz asszony«-vitát és az olvasóimnak is meséltem róla. Sikerült az asszonyok érdeklődését felkeltenem és minden kölcsönzés alkalmával többen meg is kérdezték, hogy megjött-e már a Rossz asszony. Májusra megérkezett a könyv a könyvtárba. Mindenki elsőnek szerette volna elolvasni. Ekkor arra gondoltam, hogy

összehívom az asszonyokat és felvonom nekik a könyvet. Az MNDSZ-gyűlésen is elmeséltem pár szóval a könyv tartalmát és meghívtam mindenkit a könyv felolvasására. A felolvasás két és fél óráig tartott, egyes részeit kivonatolatosan ismertettem. Ötvenen voltak és figyelmesen vőghallgattak. Utána vita következett, sőt, mint később hallottam, kint a határban is elmesélgették másoknak is a hallottakat. Sokan iratkoztak be a könyvtárba később azzal, hogy szőlőkötőzés vagy szüret közben meséltek az asszonyok a Rossz asszonyt, amelyet ők is szeretnének elolvasni. A siker arra ösztönzött, hogy új felolvasnivalót keressék. A következő olvasmány Karinthy Ferenc »Ezer év« című riportja volt. Ezt is először az MNDSZ-ben olvastam fel. A híre az egész faluba eljutott. Nemsokára egy idős asszony azzal állított meg, hogy ők is szeretnék meghallgatni, de náluk senki sem tud szépen olvasni. Azonnal felajánlottam, hogy elmegyek, csak arra kértem, hogy hívja meg a szomszédokat is. Az első alkalommal a férfiakat átküldtük a szomszédba kártyázni, 16 asszony előtt olvastam fel az Ezer évet. Az asszonyok természetesen elmesélték a férjüknek a tartalmát, legközelebb szemrehányással fogadtak a férfiak, hogy ők is szívesen hallgatták volna a felolvasást. A végén már keveselték hallgatóink a heti egyszeri összejövetelt, nem akartak a következő folytatásra egy hétig várni. Mindig este fél 7-kor kezdtem a felolvasást és sokszor 10 órakor kerültem haza, mert állandóan újabb és újabb fejezet felolvasását kérték.

Néha a kultúrotthon igazgatója is eljött a felolvasásra és a fényképészszakkör vezetőjével felvételeket is készítették. A képeket a kiállításokon is felhasználtam, sokan ebből is tudomást szereztek az összejövetelekről. Meg kell azt is jegyezmem, hogy a kultúrotthon igazgatója kéresemre a világitó anyagot is megfizette a felolvasások színhelyén. Most már csak az az egy nehézségünk van, hogy a felolvasás az én személyemhez kötött. Remélem, a jövő télen ezen is tudunk segíteni.

Vető Györgyné

A csehszlovák közművelődési könyvtárak zenei osztályának munkájáról igen érdekes cikket közöl a Knihovna. Ismerteti az osztály működését, beszél a zeneművek és zenéről szóló irodalom állományáról. Különösen hangsúlyozza a könyvtárak lemeztárának fontosságát, valamint a helyi zeneiskolákkal való szoros együttműködést. Ismerteti továbbá a zeneművek jelzetelesét, katalógizálását. A cikk megemlíti, hogy a prágai Városi Közművelődési Könyvtár zenei osztálya egyedülálló Közép-Európában. Állománya igen gazdag és változatos, mintegy 90 ezer zeneművet

és a zenéről szóló könyvet tartalmaz, mind a cseh és szlovák, mind pedig a világ klasszikus és modern zeneirodalmából.

□

A putnoki Járásí Könyvtár irodalmi fejtőrt állít össze az ifjúsági és a felnőtt olvasói számára. A fejtőrt kérdéseit csaknem teljes egészében a februárban megalakult ifjúsági és felnőtt »Könyvtári Tanács« tagjai állították össze, akik egyébként is nagy segítséget nyújtanak a könyvtár minden munkájához. (Kiss Lászlóné.)